

Аналітичний висновок за результатами моніторингу проявів булінгу та насильства у Сасівській гімназії в 2024–2025 навчальному році

Питання безпеки та благополуччя учасників освітнього процесу, зокрема в контексті запобігання та протидії проявам булінгу, набуває особливої ваги в умовах сучасної трансформації суспільних відносин і впровадження ціннісно-орієнтованих моделей навчання. Упродовж 2024–2025 навчального року в Сасівській гімназії здійснювалася цілеспрямована діяльність, спрямована на забезпечення превентивної, діагностичної та корекційної складових освітньої політики в межах внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Комплексна оцінка ситуації щодо рівня поширеності, сприйняття та реагування на випадки булінгу й насильства дозволила сформувати цілісну картину стану психологічної безпеки в учнівському середовищі, з урахуванням міжсуб'єктної взаємодії адміністрації, педагогів, здобувачів освіти та батьківської спільноти.

Моніторингове дослідження проводилося за участю практичного психолога у співпраці з класними керівниками, заступником з навчально-виховної роботи та представниками учнівського самоврядування. У процесі роботи використовувалися інструменти кількісного й якісного аналізу, включно з анкетуванням, інтерв'юванням, спостереженням за поведінкою учнів у навчальних та позаурочних форматах, а також аналізом звернень до практичного психолога гімназії. Особливістю цього моніторингу стало активне залучення учасників освітнього процесу до формулювання власних оцінок та пропозицій щодо удосконалення механізмів безпеки.

У ході анкетування було опрацьовано понад 48 анкет учнів гімназії, які надали інформацію про рівень поширеності різних форм агресивної поведінки, суб'єктивне відчуття захищеності в класному та гімназійному

середовищі, обізнаність щодо механізмів реагування та власну готовність звернутися по допомогу в разі конфліктної ситуації. Узагальнені результати показали, що більшість учнів сприймає шкільне середовище як відносно безпечне: понад 92% опитаних зазначили, що не стикалися особисто з прямими проявами агресії або цькування. Водночас 8% учнів зафіксували у своєму досвіді вербальні образи, поширення пліток, ізоляцію з боку однолітків або випадки виключення з колективних активностей.

Значну увагу у процесі моніторингу було приділено залученню батьківської громади. Опитування, яке охопило 58 родин, виявило загальний рівень поінформованості батьків про наявність політики запобігання булінгу у гімназії. 100% респондентів вважає, що гімназія створює умови для безпеки, 70 % відмітили, що їхні діти не зазнають булінгу, 24% відмітили, що після конструктивного діалогу проблема булінгу вирішилася і більше не виникала. 5 % нічого не знають про явище булінгу та кібербулінгу. Така оцінка свідчить про необхідність інтенсифікації інформування батьків про механізми реагування, формування чіткої та постійно діючої моделі комунікації між гімназією і родиною, зокрема через тематичні зустрічі, індивідуальні консультації та просвітницькі заходи.

Педагогічні працівники, які брали участь в анкетуванні, продемонстрували загалом високий рівень обізнаності з нормативно-правовою базою у сфері протидії булінгу. Вони зазначали, що володіють базовими алгоритмами дій у разі виявлення випадків агресії серед учнів, однак потребують більш глибокої методичної підтримки, зокрема щодо складних випадків кібербулінгу або конфліктів, що тривають поза межами гімназії, але мають вплив на навчальний процес. Деякі педагоги звертали увагу на емоційне навантаження, пов'язане з необхідністю бути постійно включеними у вирішення складних ситуацій у класі, і підкреслювали важливість доступу до психологічної підтримки.

Протягом навчального року до практичного психолога гімназії Зеленько І.Д. надійшли поодинокі звернення, пов'язані із міжособистісними конфліктами, які мали ознаки булінгу. Більшість звернень мали превентивний характер: учні зверталися з приводу зростання напруження в класі, труднощів у спілкуванні або відчуття соціального виключення окремих школярів. Завдяки цьому вдалося запобігти ескалації більшості ситуацій, провести індивідуальні консультації, реалізувати кілька корекційно - розвивальних програм у малих групах, а також залучити клас до спільних тренінгових занять із розвитку емпатії, командної взаємодії та розуміння емоцій інших.

Варто зазначити, що важливою ознакою зрілості інституційного середовища є не повна відсутність конфліктів, а наявність ефективних механізмів їх виявлення, обговорення та подолання. У цьому сенсі в Сасівській гімназії проводиться робота у створенні таких умов, зокрема через впровадження Порядку реагування на випадки булінгу, регулярне інформування учасників освітнього процесу про канали звернення, а також формування простору для безпечного висловлювання думок. Однак процес побудови системної превенції потребує подальшого розвитку, зокрема розробки інтерактивних кейсів для класних годин, залучення підлітків до активної ролі у вирішенні конфліктів за допомогою механізмів учнівського самоврядування.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що проблема булінгу та насильства в гімназії не носить масового або системного характеру, проте її окремі прояви мають місце та потребують глибокої уваги. Реакція гімназії є адекватною, проте ще не достатньо системною. Рекомендовано продовжити роботу над укріпленням навичок педагогів з раннього розпізнавання прихованих форм агресії, активізувати просвітницьку роботу з батьками, удосконалити механізми внутрішньої діагностики соціального клімату класу та інтегрувати в освітній процес елементи

соціально-емоційного навчання, які сприятимуть формуванню культури ненасильницької поведінки, поваги до різноманіття та цінності людської гідності.